

lauantai 5.7.2025
iltaseurat klo 18.30
Antti Hurskainen

Tappion ylistys

Meitä on täällä tuhansia. Kun myöhään illalla palaan kotiin, avaan television ja osallistun toisiin kesäjuhliin. Meitä Wimbledonin tennisturnauksen katsojia on miljoonia ympäri maailmaa.

Kilpatennis on pintapuolisesti armotonta. Wimbledoninkin voittaa se, joka ei häviä kertaakaan. Miesten ja naisten kaksinpelin pääsarjaan pääsee kumpaankin 128 pelaajaa. 254 heistä kärsii kahden viikon aikana tappion. Tänäänkin kymmenet huippuammattilaiset häviävät, katoavat kaaviosta.

Suosikkipelaajiini kuuluu venäläinen Andrei Rublev. Hän ei ole show-mies vaan puurtaja, joka iskee brutaalia kämmenlyöntiään kunnes vastustajan muuri murtuu. Rublev on roikkunut maailman kahdenkymmenen parhaan joukossa vuosikausia onnistumatta pääsemään arvostetuimmissa Grand Slam -turnauksissa välieriin saakka.

Rublevin kokonimikaima eli 1300- ja 1400-luvulla. Hänet tunnetaan ikoni- ja freskotaiteen Moskovan koulukunnan perustajana. *Pyhän kolminaisuuden* ikonin maalarin temperamentista tiedetään vähän ja sekin Tarkovskin elokuvan värittämänä. 2000-luvun Rublevin käytöksestä on sen sijaan jäänyt yltäkylläisesti todisteita. Hänellä on ollut tapana rikkoa mailoja ja huutaa tuomareille. Rublev on myös useita kertoja hakannut omat polvensa verille turhauduttuaan. Alkuvuodesta hän kertoi haastattelussa saaneensa ongelmiinsa psykiatrasta apua. Vaikka eleet ovat nyt vähemmän itsetuhoisia, kasvoilta voi lukea paljon. Häviävä Rublev huokuu autenttista kärsimystä.

Tähänkö keskityn hänessä? En ole sadisti vaan kristitty ja tarkastelen kokonaisuutta. Kun Rublev voittaa, hän huokaisee helpotuksesta, tekee ristinmerkin ja katsoo ylös. Lähempänä Jumalaa Rublev on kuitenkin tuskansa keskellä, kun turhaan vuodatettu hiki kirvelee itse ruoskittuja haavoja.

”Vaikka vaellus on vaivaista”, Jaakko Löytty laulaa. Piinatun tennismiljonäärin eleet voisi leikata musiikkivideoksi. ”Minä vielä jaksan toivoa”, Löytty jatkaa. Mitään ei ole vuodatettu turhaan.

Rublevin maanmies Leo Tolstoin klassisen romaaneloituksen mukaan kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia mutta jokainen onneton on onneton omalla tavallaan. Sama logiikka pätee Wimbledonissa. Voittajat kohottavat pokaalinsa vuosikymmenestä toiseen yhtä maireaa hymyä kasvoillaan. Tappion monimuotoisuus hahmottuu, kun seuraa toisella tai kolmannella kierroksella pudonneiden pettymystä, kyyneleitä ja tosiasioille periksi antavia nyökkäyksiä.

Jos siis jaksaa tehdä kotisohvalla salapoliisityötä. Lähes kaikki häviävät, mutta kamera keskittyy voittajiin. Tappio onnistuu olemaan urheilun tabu, vaikka ilman sitä kamppailulla ei olisi merkitystä. Elämä tarvitsee kuolemaa, euforia tuskaa ja hartaus syntiä.

Kun muserretun tennispelaajan kasvoille paistaa stadionrakenteiden läpi aurinko, puhuisin armosta. Siitä, mitä virressä on joka aamu uus.

”[K]ummassa pukukopissa olisin mieluummin keväisten mestaruusfinaalien jälkeen, voittajien vai voitettujen?” Tommi Melender pohtii jääkiekkoihteisessa esseessään ”Miesten peli” (2010). Voittajakopissa saisi huutaa ja maistella samppanjaa. Viisas kuitenkin suuntaisi häviäjien puolelle, missä saattaisi päästä, Melenderin sanoin, ”kiinni niihin realiteetteihin, jotka lyhyttä täälläoloamme luonnehtivat”.

Ymmärrän kollegan suositusta. Esseen tai romaanin kirjoittaminen on jatkuvaa huokailua yhden hengen tappiopukuhuoneessa. Jos teoksen ilmestyttyä saan lasiini kuohuvaa, tunnen huijanneeni.

Melenderin mukaan ”voitot luovat kuolemattomuuden harhan”, mutta tappio asettaa asiat oikeaan mittakaavaan. *Nautin* Andrei Rublevin kärsimysten seuraamisesta yhtä vähän kuin nautin Kafkan, Kertészin tai Kihlmanin kaltaisten mestarien lukemisesta. Siksi seuraan ja luen. Perusteellisten tappioiden tutkiminen auttaa ymmärtämään ihmisen osaa. Vaivaisen vaelluksen maanpäällinen osuus on niin lyhyt, että sitä ei pidä tuhlaa menestysilluusioiden elättelyyn. Pokaalia ei saa täältä mukaansa, tuskin edes osastolle.

Tappionsa kanssa jokaisen on tultava toimeen. Jos ei hyväksy tennisottelun tulosta, miten on elämän ja kuoleman kamppailun laita?

Rublev sitoo haavansa, pakkaa laukkunsa ja matkustaa seuraavaan turnaukseen. Minä aloitan uuden romaanin työstämisen ennen kuin edellinen on ehtinyt vajota tyhjyyteensä. Tiuskin lähimmäisilleni ja syytän itseäni. Herään nukuttuani niin vähän, että aivot sammuvat. Myös tässä oikea sana on ”siksi”, ei ”silti” – siksi edellä sivuamani virsi 547 antaa ensi tiistai- tai perjantai- aamulle kehyksen:

*Herran hoidosta kiittäkäämme,
kun hän taivasta varten kasvattaa,
murheen allakin armahtaa,
hänen turviinsa jäämme*

Urheiluruudussa näytetään Wimbledon-finaalin ratkaisulyönti. Urheiluruutu on oopiumia kansalle. Jos saisin tehdä omat koosteeni, leikkaisin niihin verkkoon jääneitä kakkossyöttöjä ja ilmeitä, kun helppo rysty on karannut pitkäksi. Toimisin Jumalan välikappaleena. Kasvattaisin myös taivasta edeltävää elämää varten.

Melender viittaa jääkiekkoesseessään Umberto Econ tunnettuun ajatukseen, jonka mukaan kirjallisuus ei tee meistä parempia ihmisiä vaan opettaa kuolemaan. Hyvä herättäjäjuhlakansa, vaivaiset kanssavaeltajani: tänään on hyvä päivä lukea, rukoilla, hikoilla ja myöntää tappionsa. Sillä ”kerran kaikki entinen katoaa, itkun riemunkin aiheet, moni arvoitus ratkeaa, uudet alkavat vaiheet”.